

Hodnocení: 4 body (ještě) – klidně by mohlo být kratší; dávejte si pozor na formulace a gramatiku

The Matthew Effect in Science

Alternativní název: *Známí budou známější: Soukromá nespravedlnost a veřejná funkce ve vědě?*

Robert K. Merton se v článku zabývá způsoby systémů odměňování a komunikace ve vědeckém poli. Analytickým nástrojem je Mertonovi tzv. Matoušův efekt (kdo má, tomu bude dáno a bude mít ještě víc, kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má), který je odvozen od biblického podobenství. Aplikován na vědu poté funguje takto – vědec (analogicky vědecký tým, jehož je členem nebo celá instituce), který je již dostatečně známý, bude známější ještě více, jelikož jeho práce se budou více číst, citovat, kritizovat a odměňovat než práce podobně nebo stejně kvalitního kolegy, který ovšem není tolik známý. Tento fenomén tvoří v soukromých kariérách jednotlivých vědců zřetelné nerovnosti a nespravedlnosti.

V další části se ovšem Merton pokouší na Matoušův efekt ve vědě podívat z jiného úhlu pohledu. Shledává, že věda jakožto veřejný „orgán“ vědění založený na sdílení, společné práci a efektivní komunikaci je poháněn vpřed právě tímto jevem. Známí vědci jsou hodně čtení a jejich práce vstupují široce a rychle ve známost (vstupují do komunikační sítě vědy), a tím zpřehledňují mnohdy zahlcená specializovaná odvětví.

Matoušův efekt tak na vědecké pole působí ambivalentním způsobem. Na jednu stranu vytváří určité sociální vzorce a mechanismy, které umožňují efektivní šíření informací, a tím i pokrok (je funkční) a na straně druhé vytváří nespravedlnosti u některých jedinců uvnitř systému (je dysfunkční).

MERTON, Robert (1968): The Matthew effect in science: The reward and communication systems of science are considered. *Science*, 159 (3810): 56-63